

Risicominimalisatiemateriaal voor voorschrijvers over de risico's van Lecigon® (levodopa/carbidopa/entacapon intestinale gel)

Handleiding verzorging PEG-J sonde

Deze handleiding beschrijft en geeft aanbevelingen aan de voorschrijvers over de voorbereiding op de PEG-J plaatsing en de verzorging, de belangrijkste risico's van Lecigon (verder als LECIG vermeld) en het daarbij behorende PEG-J systeem met tot doel het beperken van risico's en complicaties.

Het materiaal is door het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG) beoordeeld als onderdeel van het Risico Management Plan (RMP).

Indicatie van LECIG (Levodopa Entacapon Carbidopa Intestinale Gel)

Behandeling van gevorderde levodopa-responsieve ziekte van Parkinson met ernstige motorische fluctuaties en hyperkinesie of dyskinesie wanneer beschikbare orale combinaties van geneesmiddelen tegen de ziekte van Parkinson geen bevredigend resultaat gegeven hebben¹.

1. SmPC Lecigon (<https://www.geneesmiddeleninformatiebank.nl/>)

Samenvatting

In deze handleiding zal worden stilgestaan bij de volgende elementen:

- Voorbereiding PEG-J plaatsing en ingreep
- Start behandeling na plaatsing PEG-J sonde
- Dagelijkse verzorging PEG-J sonde

Vorbereiding PEG-J plaatsing en ingreep

Voor de PEG-J plaatsing zijn enkele voorbereidingen nodig. Dit verschilt van kliniek tot kliniek, afhankelijk van waar de operatie wordt uitgevoerd: in een steriele operatiekamer of op een open gastro/endoscopieafdeling.

Hier wordt aanbevolen de eigen richtlijnen van het ziekenhuis te volgen. Neem tijdig contact op met de afdeling waar de PEG-J plaatsing zal worden uitgevoerd, omdat het nodig kan zijn dat de patiënt bloed moet laten prikken, informatie moet krijgen over nuchter zijn, aanpassing/tijdelijk stoppen van medicijnen (bloedverdunnende medicijnen bijvoorbeeld) en andere voorbereidingen. De Lecigonverpleegkundige zal de benodigde materialen meenemen om er voor te zorgen dat de PEG-J past op de pomp. In de meeste gevallen zal de verpleegkundige aanwezig zijn tijdens de plaatsing.

In de handleiding bij de PEG-set staat dat de volgende voorbereidingen nodig zijn voor de PEG-operatie:

- De patiënt moet minstens 8 uur nuchter zijn
- Mondhygiëne
- Antibiotica profylaxe (éénmalige injectie) is op aanwijzing van de arts

Als de gastro-enteroloog het toestaat, kan de Crono® LECIG-pomp onmiddellijk na de operatie worden gestart. Vul de binnensonde van LECIG (ca. 3 ml) met een extra dosis.

Het is normaal dat de patiënt na de operatie wat pijn heeft. Het kan nuttig zijn om postoperatieve pijnstillende middelen toe te dienen. Vermijd hypermobiliteit van het bovenlichaam, aangezien dit kan leiden tot meer pijn in en rond de operatiewond.

Start behandeling na plaatsing PEG-J sonde

Direct na de ingreep

Controleer de stoma na plaatsing regelmatig op tekenen van infectie en laat de patiënt hetzelfde doen. Let ook op verschijnselen van complicaties, zoals pijn en bloedingen.

De eerste 24 uur na plaatsing van de PEG-J sonde

Als de PEG-J sonde zonder complicaties is geplaatst, kan doorgaans na overleg met de gastro-enteroloog de behandeling met LECIG direct worden gestart. Orale inname van voeding is binnen 2-8 uur na plaatsing van een PEG-J sonde weer mogelijk. Volg daarbij de richtlijnen van het ziekenhuis of begin na enkele uren eerst met vloeibare voeding en na 8 uur weer met vaste voeding.

De eerste 10 dagen na plaatsing van de PEG-J sonde

De PEG-J sonde mag absoluut NOOIT gedraaid worden en NIET gedompeld worden. Doorspuiten binnen- en buitensonde volgens protocol. De spuit en het opzetstukje wekelijks vervangen. De insteekopening moet altijd goed droog worden gemaakt en maak eventueel gebruik van een splitgaas 10x10 cm.

Wees alert op een mogelijke ontsteking van de insteekopening:

- Koorts
- Roodheid
- Pijn
- Veelvuldige pusvorming
- Vieze geur uit de insteekopening

Vanaf 10 dagen na plaatsing van de PEG-J sonde

Na genezing van de wond (volgens de richtlijn van het ziekenhuis) dient het dompelen dagelijks te worden uitgevoerd. Als na de ingreep een stomaverband is gebruikt dat dagelijks werd verschoond, kan dit nu achterwege gelaten worden.

Ter preventie van 'buried bumper'-syndroom dient u de sonde te dompelen (zie afbeelding nummer 3) (**NIET** draaien ivm kans op dislocatie binnensonde).

Let op adequate hygiënevoorschriften voor handdesinfectie.

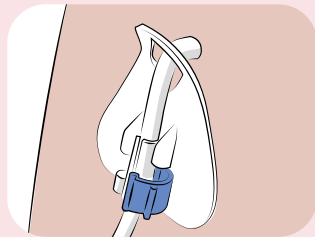
Dagelijkse verzorging PEG-J sonde vanaf 10 dagen na plaatsing

Dagelijkse verzorging van de PEG-J sonde en uw stoma na de eerste 10 dagen

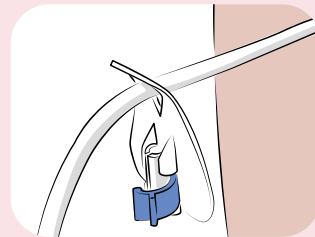
Als uw wond genezen is, moet u de PEG-J sonde en de stoma elke dag op de volgende manier verzorgen:

Was eerst uw handen met water en zeep. Volg daarna de stappen in de afbeeldingen hieronder:

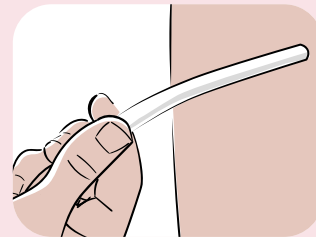
Werkwijze voor stomaverzorging

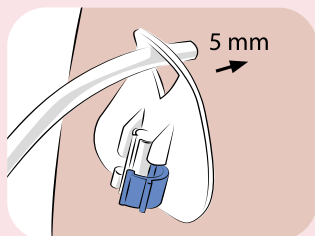
1. Open de clip op het uitwendige fixatieplaatje en maak de PEG- slang los.

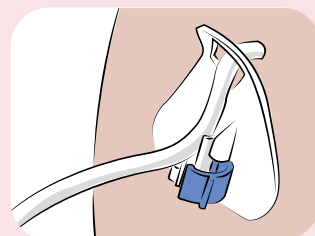
2. Haal het uitwendige fixatieplaatje los van de stoma. Reinig de stoma, het fixatieplaatje en de PEG-slang.

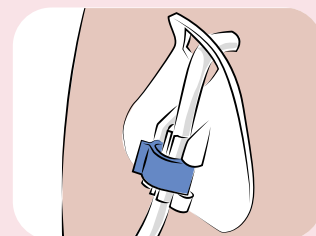
3. Schuif de PEG-slang voorzichtig en loodrecht 4-6 cm de stoma in (niet draaien) en weer uit. Maak de slang droog.

4. Leg het fixatieplaatje onder lichte spanning weer aan. Let er daarbij op dat de afstand tussen de huid en het fixatieplaatje niet meer dan 5 mm is.

5. Leg de PEG-slang in de groef en sluit de clip om de slang te fixeren.

6. Controleer nogmaals de spanning.

WIJS PATIËNTEN EROP DAT ZIJ HUN ARTS MOETEN RAADPLEGEN BIJ VERSCHIJNSELEN VAN COMPLICATIES.

Patiënten moeten vanaf de start van de behandeling met Lecigon elke dag 's avonds de binnensonde doorspoelen met een ENFIT-spuit van 20 ml, gevuld met lauw kraanwater. Voor de buitensonde moet dit twee keer per week gebeuren. Dit doorspoelen is onderdeel van de routine die patiënten volgen bij het uitschakelen van de pomp voor de nacht.

Als via de PEG-sonde sondevoeding wordt toegediend, moet deze na elk gebruik worden doorgespoeld.

Complicaties van het sondesysteem

- Lekkages op de aansluitingen en weglekken van maagvocht.
- Verstopping van de binnensonde doordat deze geknikt of in de knoop geraakt is.
- Dislocatie van de binnensonde (bijv. naar de maag met verminderde respons op de behandeling).

Verstopping van de binnensonde

Als het probleem niet verholpen is, voer dan de volgende stappen uit:

- Controleer of alle klemmen open zijn en of er misschien ergens een knik in de slang zit.
- Spoel de slang door met 20-40 ml lauw drinkwater.
- Spoel de slang door met 20 ml koolzuurhoudend (bruisend) drinkwater.
- Is de verstopping met één van de bovenstaande maatregelen verholpen, spoel dan nog eens na met 20 ml drinkwater.

Als de verstopping van de sonde bij de eerste poging niet kan worden verholpen, herhaal dan deze handelingen na 30 minuten en daarna steeds opnieuw in de loop van de dag. Zorg ervoor dat in de tussentijd de patiënt zijn voorgeschreven noodmedicatie toegediend krijgt.

Oefen niet te veel kracht uit en probeer nooit om met een scherp voorwerp de slang weer doorgankelijk te maken. Als de verstopping blijft bestaan, probeer dan om de PEG-J sonde voorzichtig 4-6 cm in de richting van de maag te schuiven, zoals beschreven in het hoofdstuk "Stomaverzorging". Als ook dit niet werkt, moet de patiënt contact opnemen met zijn behandelend arts.

Veel voorkomende complicaties en wat te doen

Erytheem (roodheid van de huid) rondom de stoma met een doorsnede van minder dan 5 mm is normaal en hoeft niet noodzakelijkerwijs te wijzen op wondinfectie. Aanbevolen wordt om de roodheid van de huid goed in de gaten te houden en eenmaal per dag te inspecteren. Breng alleen zelf aan rondom de PEG-J stoma of op een ontstoken PEG-J stomawond wanneer een arts dit heeft voorgeschreven. Bij twijfel moeten patiënten contact opnemen met hun behandelend arts.

Hieronder staan enkele van de meest voorkomende complicaties en hoe te handelen:

- Tekenen van ontsteking: bij ontstekingsverschijnselen moeten patiënten contact opnemen met hun arts.
- Natte wond: patiënten moeten contact opnemen met hun arts. De wond moet zo droog mogelijk worden gehouden.
- Lekkage: controleer of het uitwendige fixatieplaatje correct geplaatst is. Zo niet, plaats het fixatieplaatje weer op de juiste manier. Neem contact op met uw arts als de lekkage blijft bestaan.

Er is extra materiaal voor de patiënt en/of verzorgers van de patiënt. Zorgverleners worden verzocht dit materiaal aan de patiënt of zijn/haar verzorgers mee te geven.

U kunt extra materiaal opvragen bij de Business Unit Neurologie van Centrafarm, te bereiken via telefoonnummer +31 76 50 81 000, of via info@centrafarm.nl. Het materiaal is online beschikbaar op www.centrafarm.nl/voorlichting. Aanvullende informatie betreffende levodopa/carbidopa/entacapon intestinale gel is beschikbaar in de Samenvatting van productkenmerken (SmPC) en bijsluiter op www.geneesmiddeleninformatiebank.nl.

Referenties

Löser C, Aschl G, Hebutérne, et al. ESPEN guidelines on artificial enteral nutrition - Percutaneous endoscopic gastrostomy (PEG). Clinical Nutrition. 2005;24:848-861.

IFU Fresenius Kabi. Freka PEG Ch 15/20

LecigonSupport 24-uursservice:

0800-0200300

lecigon@eurocept.nl

Risicominimalisatiemateriaal voor voorschrijvers over de risico's van Lecigon® (levodopa/carbidopa/entacapon intestinale gel)

Best Practice Patient Aftercare

Dit materiaal beschrijft aanbevelingen om belangrijke risico's bij het gebruik van Lecigon (levodopa/carbidopa/entacapon intestinale gel) te beperken of te voorkomen. Het materiaal is beoordeeld door het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG).

Samenvatting

In deze handleiding zal worden stilgestaan bij de volgende elementen:

- Aanbevolen planning voor follow-up bij patiënten die Lecigon gebruiken
- Telefoongesprek/huisbezoek
- Best practice nazorg patiënt: aanbevelingen voor klinische bezoeken

Nazorg patiënt:

Aanbevelingen telefonisch consult / huisbezoek patiënt

Deze informatie bevat advies aan zorgverleners over het behandelen van patiënten met de gevorderde ziekte van Parkinson bij wie een behandeling met Lecigon is opgestart. Lecigon is een gel met levodopa/carbidopa/entacapon intestinale gel die continu in de darm afgegeven wordt met een Crono® Lecig-pomp, via een PEG-J-sonde. In de handleiding van de pomp vindt u instructies voor het gebruik ervan.

Aanbevolen planning voor follow-up bij patiënten die Lecigon gebruiken

Omdat iedere patiënt andere behoeften heeft, moeten de planning en vragen voor follow-up mogelijk individueel worden aangepast. Gebruik de hieronder aanbevolen planning voor follow-up tijdens consult met patiënten bij wie een PEG-J-sonde is ingebracht, terwijl ze met levodopa/carbidopa/entacapon intestinale gel worden behandeld en nazorg krijgen.

Telefoongesprek/huisbezoek

Belangrijke aspecten die tijdens elk telefoongesprek/huisbezoek met de patiënt moeten worden besproken.

Effect van doseringen

- Wat is het effect van de ochtenddosering?
- Hoe is het effect gedurende de dag (continudosis)?
- Hoe is het effect van de extra dosis en hoe vaak per dag heeft u deze nodig?
- Hoe gaan de nachten? Maakt u gebruik van anti-parkinsontabletten 's avonds of gedurende de nacht?

Omgang met de pomp, de PEG-J sonde en de stoma

Heeft u problemen met de pomp, de PEG-J sonde of de stoma ondervonden?

Pomp

- Bent u in staat de pomp te starten, stoppen en kunt u zelf een extra dosis te geven?
- Bent u in staat om de pomp aan de PEG-J te koppelen en de cassette aan de pomp?
- Heeft de pomp een alarm gegeven?
- Heeft u passend en comfortabel draagmateriaal?
- Kunt u de batterij in de pomp verwisselen, hoe verloopt dit?

PEG-J systeem

- Kunt u de binnensonde doorspuiten 's avonds en 's ochtends?
- Zijn de connectors van de PEG-J nog goed?
- Zijn de koppelstukjes van de PEG-J schoon en droog?
- Spuit u de Y-connector (PEG sonde) tenminste 1x per week door en hoe gaat dat?

Stoma

- Hoe ziet de stoma er uit? Is het schoon? Is het droog? Is er sprake van roodheid?
- Hebt u pijn rondom de stoma of de maag?
- Dompelt u de PEG en hoe gaat dit?

Best practice nazorg patiënt: aanbevelingen voor klinische bezoeken

---

Naast de hierboven beschreven belangrijke aspecten, raden we aan ook de volgende zaken te bespreken tijdens het klinische bezoek.

Aangeraden wordt om de patiënt tenminste 2 dagen voorafgaande aan het polibezoek de on-off score lijst te laten invullen.

Effect van doseringen

- Wat is het effect van de ochtenddosering?
- Hoe is het effect gedurende de dag (continuos)?
- Hoe is het effect van de extra dosis en hoe vaak per dag heeft u deze nodig?

Sociale situatie en gemoedstoestand

- Hoe zien uw sociale activiteiten er uit (zijn deze toegenomen)?
- Ervaart u een verbetering t.a.v. deze activiteiten?
- Hoe is uw mentale situatie (depressie, angsten, anders)?
- Voelt u zich gemotiveerd en energiek, is dit gedurende de tijd veranderd?

Nachten

- Hoe zijn de nachten?
- Gebruikt u anti-parkinsontabletten in de avond of gedurende de nacht?
- Heeft u nachtmerries of levendige dromen gehad?
- Heeft u problemen met slapeloosheid?

Management doseringen

- Heeft u een van de doseringen aangepast (ochtend, continu of extra)?
- Indien ja, welke en hoe vaak veranderde u deze?
- Hoeveel extra doseringen gebruikt u per dag?
- Gebruikt u wel eens noodmedicatie (uitgezonderd levodopa):
  - Dopamineagonist
  - COMT-remmer
  - Anders, nl.

Stoma

- Hoe ziet de stoma er uit? Is het schoon? Is het droog? Is er sprake van roodheid?
- Heeft u pijn rondom de stoma of de maag?
- Dompelt u de PEG sonde en hoe gaat dit?

Pomp

- Bent u in staat de pomp te starten en te stoppen en u zelf een extra dosis te geven?
- Bent u in staat om de pomp aan de PEG-J te koppelen en de cassette aan de pomp?
- Heeft u alarmsignalen gehad?
- Heeft u passend en comfortabel draagmateriaal?
- Kunt u de batterijen verwisselen?

PEG-J systeem

- Kunt u 's avonds en 's ochtends de binnensonde doorspuiten?
- Zijn de connectors van de PEG-J nog goed?
- Zijn de koppelstukjes van de PEG-J schoon en droog?
- Spuit u de Y-connector (PEG sonde) tenminste 1x per week door en hoe gaat dat?

Melden van bijwerkingen

Het is belangrijk om na toelating van een geneesmiddel vermoedelijke bijwerkingen te melden. Op deze wijze kan de verhouding tussen voordelen en risico's van het geneesmiddel voortdurend worden gevolgd. Beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg wordt verzocht alle vermoedelijke bijwerkingen te melden via het Nederlands Bijwerkingencentrum Lareb (www.lareb.nl)

Daarnaast kunt u de bijwerking ook melden bij Centrafarm aan de Drug Safety Officer via dso.nl@centrafarm.nl of via +31 76 50 81 000.

U kunt extra materiaal opvragen bij de Business Unit Neurologie van Centrafarm, te bereiken via telefoonnummer +31 76 50 81 000, of via info@centrafarm.nl. Het materiaal is online beschikbaar op www.centrafarm.nl/voorlichting. Aanvullende informatie betreffende levodopa/carbidopa/entacapon intestinale gel is beschikbaar in de Samenvatting van productkenmerken (SmPC) en bijsluiter op www.geneesmiddeleninformatiebank.nl.

LecigonSupport 24-uursservice:

0800-0200300

lecigon@eurocept.nl

Risicominimalisatiemateriaal voor voorschrijvers over de risico's van Lecigon® (levodopa/carbidopa/entacapon intestinale gel)

Aandachtspunten bij de veiligheid van Lecigon en de voorbereiding, plaatsing en nazorg van de PEG-J sonde

Dit materiaal beschrijft aanbevelingen om belangrijke risico's van LECIG te beperken of te voorkomen.
Het materiaal is beoordeeld door het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG).

Lecigon zal in de volgende slides als LECIG (levodopa/entacapon/carbidopa intestinale gel) worden weergegeven.

Doel van het Risicominimalisatieprogramma

Voorschrijvers zijn geïnformeerd en patiënten begrijpen het risico en erkennen de mogelijke risico's in verband met maag-darmstelsel, maag-darmstelsel en gastro-intestinale procedure-gerelateerde risico's geassocieerd met LECIG 20 mg/ml + 5 mg/ml + 20 mg/ml intestinale geltoediening.

Samenvatting presentatie

De in deze slides gepresenteerde informatie wordt verstrekt als onderdeel van een aanvullend Risico Minimalisatie Programma voor Lecigon intestinale gel gericht op het minimaliseren van:

- Gastro-intestinale (GI) risico's
- Systeemgerelateerde risico's
- Proceduregebonden risico's van het Crono® LECIG-systeem

Deze powerpointpresentatie bevat informatie over de volgende onderdelen:

- Indicatie en contra-indicaties van levodopa/carbidopa/entacapon intestinale gel (LECIG)
- De plaatsing procedure van de PEG-J en NJ sonde
- Benodigde nazorg bij lange termijn gebruik van de PEG-J
- Mogelijke complicaties en de daarna te ondernemen acties

Raadpleeg voor volledige informatie over bijwerkingen en risico's de LECIG en PEG-J productinformatie¹

LECIG

- **Wat is LECIG**
- **Toediening**
- **Pomp & PEG-J**
- **Bewaarcondities**
- **Contra-indicaties LECIG & PEG-J**

Wat is LECIG?

- Een combinatie van levodopa, carbidopa monohydraat en entacapon¹
- In een gel voor intestinale infusie¹

Indicatie van LECIG

Behandeling van gevorderde levodopa-responsieve ziekte van Parkinson van Parkinson met ernstige motorische fluctuaties en hyperkinesie of dyskinesie wanneer andere beschikbare orale combinaties van geneesmiddelen tegen de ziekte van Parkinson geen bevredigend resultaat gegeven hebben.¹

Toediening van LECIG

- LECIG uitsluitend toedienen met de Crono® LECIG pomp¹
- Meerdere instelmogelijkheden voor de individuele behoefte van de patiënt^{1,2}

Afmetingen van de pomp (exclusief cassette)

Lengte 84mm x breedte 55mm x diepte 42 mm

Gewicht van de pomp inclusief batterij

139 gram

1. SmPC Lecigon (<https://www.geneesmiddeleninformatiebank.nl/>);

2. Handleiding Crono® LECIG-pomp.

Toediening van LECIG

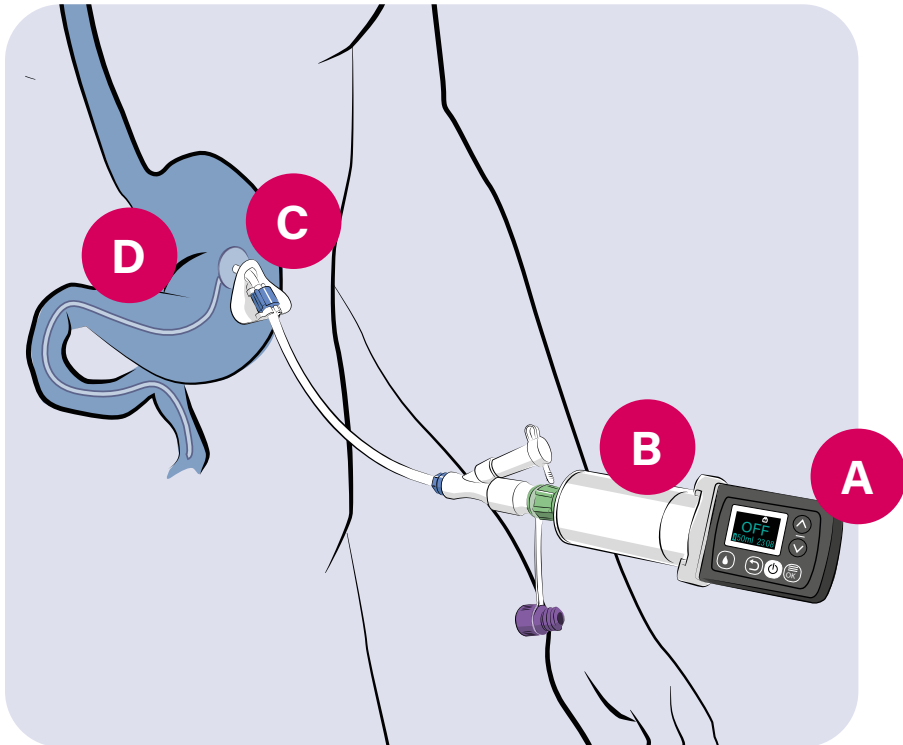

De totale dagelijkse dosis is samengesteld uit 3 individueel aangepaste doses¹

- De ochtenddosis
- De continudosis (3 'flow'-standen)
- De aanvullende extra doses

**De behandeling is meestal gedurende 16 uur per dag en wordt 's nachts gestopt.¹
Zo nodig 24-uursbehandeling mogelijk.**

LECIG PEG-J-systeem en pomp

A Crono LECIG Pomp

B Lecigoncassette

C Percutane endoscopische
gastrostomie of PEG (maagsonde
door buikwand)

D Jejunale intestinale sonde

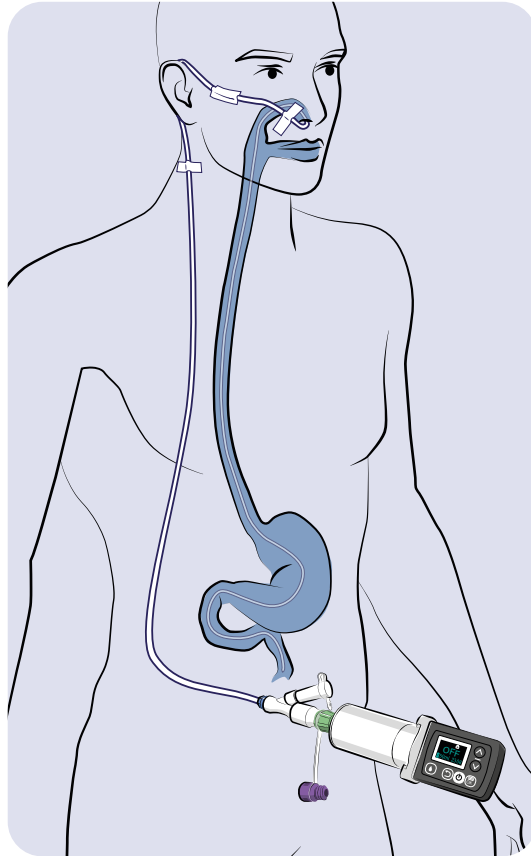
LECIG wordt via een intestinale PEG-J-sonde in het duodenum afgegeven met behulp van een draagbare Crono LECIG-pomp.

De Crono LECIG-pomp wordt aangesloten terwijl de patiënt wakker is (Indien medisch noodzakelijk kan LECIG 24 uur per dag worden gebruikt).

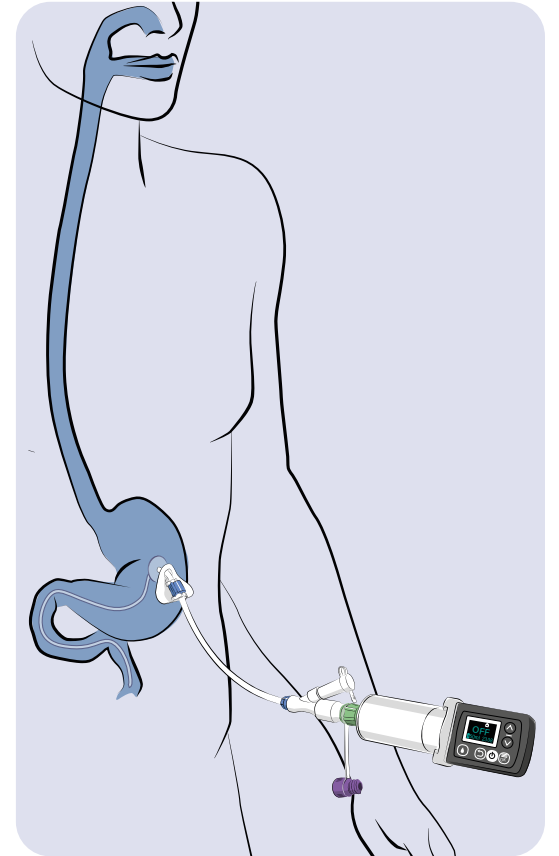
Toediening van LECIG tijdens instelperiode en permanente behandeling

---

Om te bepalen of een patiënt goed op deze behandelmethode reageert, kan tijdelijk een nasojejunale sonde worden geplaatst

Bij definitieve keuze voor behandeling met LECIG dient de gel via een PEG-J toegediend te worden.

Bewaarcondities LECIG

- Bewaren in een koelkast (tussen 2°C en 8°C).¹
- Niet invriezen.¹
- Houdbaarheid 24 uur bij kamertemperatuur.¹
- Eenmaal geopende cassette gebruiken tot maximaal 24 uur na openen.¹
- De gel kan geel/roodachtig worden.¹

Contra-indicaties voor inbrengen PEG-J¹

Als er geen transilluminatie of positieve naaldaspiratietest is, is dat een absolute contra-indicatie voor het inbrengen van een PEG-sonde.

Bekende of vermoede intestinale obstructie.

Ernstige coagulatiestoornissen:
ESPEN-richtlijn¹: INR > 1,5,
Quick < 50% PTT > 50 s,
bloedplaatjes < 50.000/mm³

Sepsis

Actieve peritonitis

Relatieve contra-indicaties zijn onder andere ascites en neoplastische, inflammatoire en infiltratieve aandoeningen van de maag- en buikwand.

Interpositie van organen (bv. lever, colon), duidelijke peritoneale carcinomatose, ernstige ascites, anorexia nervosa, ernstige psychose en een duidelijk beperkte levensverwachting.¹

Speciale waarschuwingen en voorzorgen bij gebruik¹

Eerdere operaties aan de bovenbuik

Kan leiden tot problemen bij een jejunostomie.

Een verminderd vermogen om te gaan met het systeem kan complicaties veroorzaken

Dergelijke patiënten dienen te worden bijgestaan door een verzorger (bv. verpleegkundige of naast familielid).

Plotselinge of geleidelijke verslechtering van bradykinesie

Kan wijzen op een obstructie of een ander probleem met het hulpmiddel dat moet worden onderzocht.

Gemelde complicaties

Abces, bezoar, ileus, erosie/zweer op de implantatieplaats, intestinale bloeding, intestinale ischemie, intestinale obstructie, darmperforatie, darminvaginatie, pancreatitis, peritonitis, pneumonie (waaronder aspiratiepneumonie), pneumoperitoneum, postoperatieve wondinfectie en sepsis.

Noot: deze lijst is niet volledig, de volledige lijst vindt u in de SmPC van LECIG.

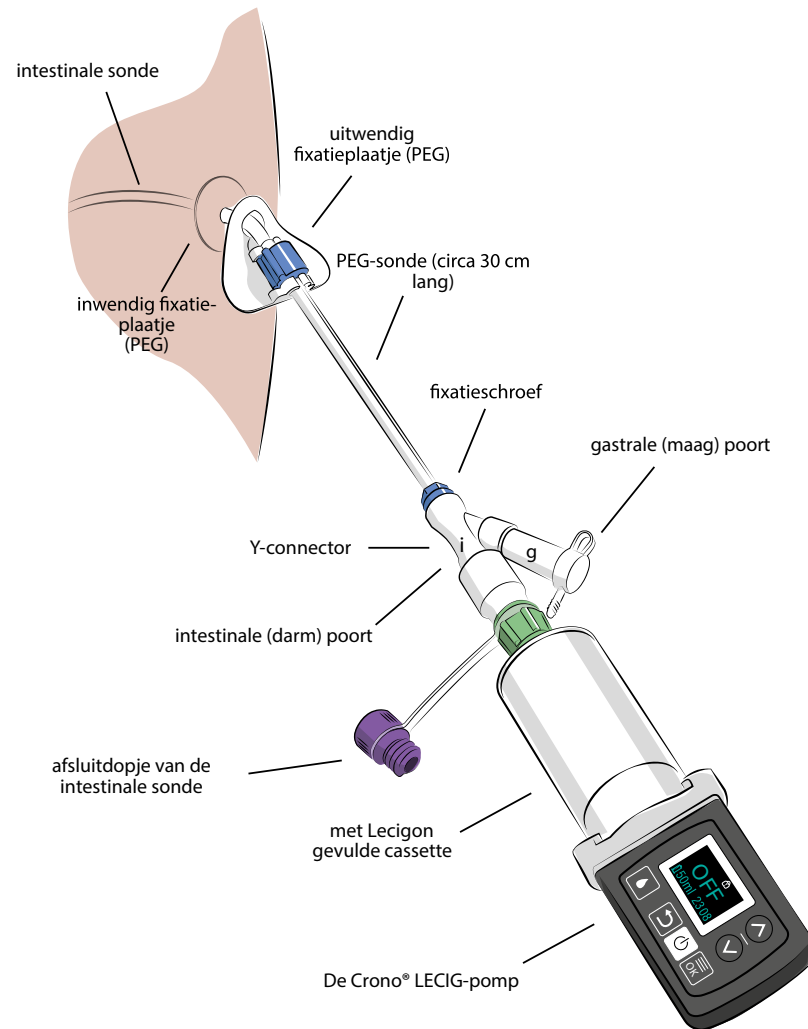
Rondom een bezoar aan het uiteinde van de jejunale sonde kan zich een intestinale obstructie vormen of darminvaginatie optreden. Buikpijn kan een symptoom zijn van bovengenoemde complicaties en ze kunnen gepaard gaan met potentiële ernstige gevolgen, zoals een chirurgische ingreep en/of overlijden.

Materialen

- PEG-J systeem
- Crono® LECIG pomp

PEG-J-systeem: componenten

De sondes die geleverd worden, zijn ontwikkeld voor langdurige behandeling met LECIG bij gevorderde ziekte van Parkinson.

LECIG PEG-J-systeem en pomp

De volgende onderdelen worden bij de Crono® LECIG pomp:

A Draagtas voor de pomp	E Elastische riem
B Gebruiksaanwijzing	F Accessoire voor het openen van het batterijvak
C Stoffen bescherming	G Reservebatterij
D Pomp met batterij	H Steunriem

PEG-J plaatsing

- Voorbereiding
- Belangrijke aandachtspunten

PEG-J plaatsing

Vóór de procedure dient:

- De patiënt 's nachts (minstens 6 uur) niet gegeten en 2 uur lang geen water gedronken te hebben (dit kan variëren naargelang het beleid/de procedures die lokaal/in het ziekenhuis gelden en van patiënt tot patiënt);¹
- Mondhygiëne te worden uitgevoerd bij de patiënt;
- De patiënt antibioticaprofylaxe te krijgen volgens het protocol van de instelling en volgens de instructies van een arts;
- De actuele coagulatiestatus overeen te stemmen met de lokale richtlijn (ESPEN-richtlijn²: INR <1,5, PTT >50 s, bloedplaatjes <50.000/mm;
- De patiënt in rugligging te worden geplaatst;
- Het sondesysteem onder steriele chirurgische omstandigheden te worden geplaatst;²
- De patiënt op de dag van de procedure 's ochtends zijn/haar orale medicatie voor de ziekte van Parkinson in te nemen om stijfheid tijdens de procedure te voorkomen.

OPMERKING: De richtlijnen die aangeven hoelang de patiënt nuchter moet zijn vóór de PEG-J-plaatsing kunnen variëren. Raadpleeg het lokale ziekenhuisbeleid¹

1. Haywood S. Nurs Times. 2012 Oct 16-22; 108(42):20-2;

2. Löser C, et al. ESPEN guidelines on artificial enteral nutrition – percutaneous endoscopic gastrostomy (PEG). Clin Nutr. 2005;24(5):848–61.

Vorbereitung van de patiënt op PEG-J-plaatsing

De PEG-sonde dient te worden geplaatst in overeenstemming met de standaardprocedure die gepubliceerd is in de ESPEN-richtlijnen¹ en wat aanbevolen wordt door de fabrikant van de sonde.

Voorzie minstens 40 minuten voor de PEG-J-procedure; het is essentieel dat u genoeg tijd vrijmaakt voor de hele procedure.

Richt de PEG naar de pylorus toe zodat de interne intestinale sonde rechtstreeks toegang krijgt tot de pylorus.

De standaard-methode waarbij de PEG-sonde op haar plaats wordt getrokken neemt ca. 12 minuten in beslag; het inbrengen van de intestinale sonde duurt doorgaans 10–30 minuten.

Lengte PEG: 20 cm. Nadat de PEG-sonde is geplaatst, snijdt u deze recht af op 20 cm buiten het lichaam

De huidincisie op de punctieplaats dient iets groter te zijn dan de PEG-sonde

Zorg er voor dat het aansluitstuk wordt gekoppeld voordat alle onderdelen droog zijn en dat de aansluitstukken goed op hun plaats zitten.

Plaatsing intestinale sonde: endoscopisch inbrengen – 1

- Over het algemeen kan de intestinale sonde op twee verschillende manieren worden ingebracht: **endoscopisch** of met behulp van **interventionele radiologie** met standaardapparatuur.

- **Endoscopisch inbrengen:**

Gebruik een lange endoscoop: de intestinale sonde wordt geplaatst met behulp van een endoscoop die lang genoeg is om het ligament van Treitz te bereiken. Vermijd darmperforatie: zorg ervoor dat u de voerdraad vóór het inbrengen binnen in de intestinale sonde fixeert.

Controleer met een röntgen-opname of het distale uiteinde van de intestinale sonde voorbij het ligament van Treitz is ingebracht.

Plaatsing intestinale sonde: endoscopisch inbrengen – 2

- **Benodigde endoscopische instrumenten:**

pak het distale uiteinde van de intestinale sonde vast met een van de volgende instrumenten:

- De tang voor vreemde voorwerpen, tanden: 2:1
- De tweearmige paktang, of
- De driearmige paktang voor poliepen

- **Distaal uiteinde van de intestinale sonde voorbij het ligament van Treitz:**

Breng de endoscoop en het distale uiteinde van de intestinale sonde verder in onder observatie, tot ze veilig voorbij het ligament van Treitz zijn. Zo verlaagt u het risico dat de sonde terug in het lumen van de maag wordt geschoven.

Nazorg: de eerste 24 uur na de PEG-J plaatsing

- Na een ongecompliceerde PEG-J-plaatsing kan de behandeling met LECIG normaal gezien onmiddellijk worden opgestart, na overleg met de gastro-enteroloog.
- Orale voeding is eventueel mogelijk na twee uur, maar bij voorkeur wordt gewacht tot de volgende ochtend; het is raadzaam eerst vloeibaar voedsel te nemen, aangezien vast voedsel de frequentie van de stoelgang verhoogt en mogelijk buikpijn kan veroorzaken.
- Verwissel het verband gedurende de eerste 24 uur niet, tenzij dat noodzakelijk is.
- Let op tekenen van complicaties zoals pijn en bloeding.
- Voordat de patiënt naar een andere afdeling overgebracht of ontslagen wordt, dient een specialist in gastro-enterologie de patiënt eerst te onderzoeken.

Deze aanwijzingen moeten in combinatie met de lokale richtlijnen en praktijk in acht worden genomen.

De eerste 10 dagen na PEG-J plaatsing

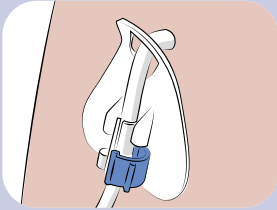

- De PEG-J sonde mag absoluut **NOOIT** gedraaid worden en **NIET** gedompeld worden
- Doorspuiten binnen- en buitensonde volgens protocol
- De spuit en het opzetstukje wekelijks vervangen
- De insteekopening moet altijd goed droog worden gemaakt
- Gebruik eventueel een splitgaas 10x10 cm
- Wees alert op een mogelijke ontsteking van de insteekopening
  - Koorts
  - Roodheid
  - Pijn
  - Veelvuldige pusvorming
  - Vieze geur uit de insteekopening

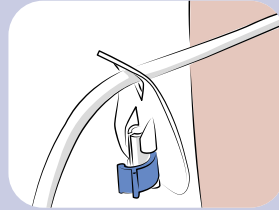

Voorbeeld gezonde PEG-J stoma: geen roodheid, geen zwellig, lekkage of korst rond de stomaplek

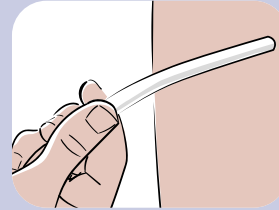
Zorg rondom PEG-J sonde na 10 dagen

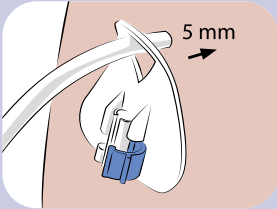
1. Open de clip op het uitwendige fixatieplaatje en maak de PEG-slang los.

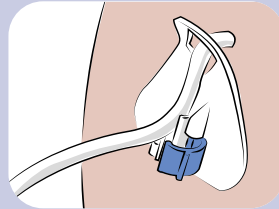
2. Haal het uitwendige fixatieplaatje los van het stoma. Reinig de stoma, het fixatieplaatje en de PEG-slang.

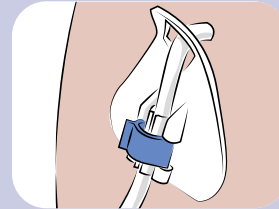
3. Schuif de PEG-slang voorzichtig en loodrecht 4-6 cm de stoma in (niet draaien) en weer uit. Maak de slang droog.

4. Leg het fixatieplaatje onder lichte spanning weer aan. Let er daarbij op dat de afstand tussen de huid en het fixatieplaatje niet meer dan 5 mm is.

5. Leg de PEG-slang in de groef en sluit de clip om de slang te fixeren.

6. Controleer nogmaals de spanning.

WIJS PATIËNTEN EROP DAT ZIJ HUN ARTS MOETEN
RAADPLEGEN BIJ VERSCHIJNSELEN VAN COMPLICATIES

De PEG-J sonde mag
absoluut **NOOIT**
gedraaid worden

Nazorg: na de initiële wondgenezing (continue zorg)

Na de initiële wondgenezing dient de volgende procedure om de 2-3 dagen te worden uitgevoerd om het **'buried bumper'-syndroom** te voorkomen.

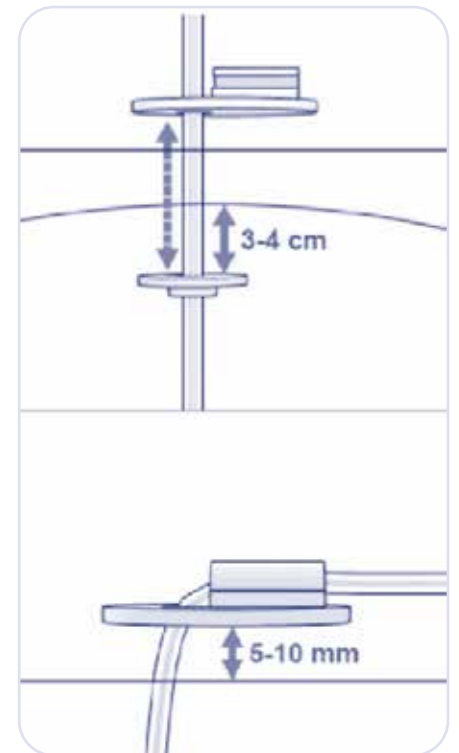
Verwijder het verband en maak het externe fixatieplaatje los zodat de PEG-J-sonde vrij kan bewegen

- Duw de sonde voorzichtig 3-4 cm in de maag, trek ze weer zachtjes terug tot u de weerstand van het interne fixatieplaatje in de stoma voelt en beweeg de sonde in beide richtingen (naar binnen en naar buiten). Doe dit telkens als het verband wordt verwisseld
- De PEG-sonde dient gedurende 24-72 uur onder matige spanning te blijven om een goede hechting van de maagwand aan de binnenwand van de buik te bevorderen
- Vermijd verschuivingen van de PEG-sonde naar binnen/buiten binnen 72 uur na de plaatsing

Draai of roteer de PEG-sonde niet. Het is belangrijk dat de sonde vrij beweegt in de stoma om te voorkomen dat het interne fixatieplaatje overgroeid raakt: het 'buried bumper'-syndroom.

Plaats het fixatieplaatje terug en voorzie daarbij 5-10 mm speling; breng een steriel Y-kompres aan onder de sonde.

Bij geagiteerde patiënten wordt fixatie met een pleister aanbevolen.

Nazorg: PEG sonde en stomazorg

Tenminste 3 maal per week:

- Vul de spuit opnieuw met 20 ml drinkwater, plaats de spuit op de poort van de maagsonde en spoel deze.
- Verwijder de spuit en plaats het beschermdopje terug.

De J-sonde (binnensonde) dient elke dag met 20ml drinkwater te worden gespoeld zoals beschreven bij dagelijkse handelingen. In geval van 24uurs toediening hoeft de sonde niet dagelijks te worden doorgespoeld.

Stomazorg (*minstens 2x/week, idealiter bij het douchen*)

1. Open de blauwe vergrendeling op het externe fixatieplaatje en maak de PEG-J-sonde los.
2. Verwijder het externe retentieplaatje van de stoma.
3. Reinig de stoma, het externe fixatieplaatje en de PEG-J-sonde met water en zeep.
4. Duw de PEG-J-sonde 3-4 cm loodrecht naar binnen in de stoma (niet draaien), en trek deze vervolgens terug. Veeg de sonde droog.
5. Bevestig de PEG-J-sonde aan het externe fixatieplaatje en sluit de blauwe vergrendeling. Controleer de afstand tussen de huid en het externe fixatieplaatje. Hij dient 5-10 mm te bedragen.
  - Licht rood worden rond de stoma is heel normaal.
  - Als een gebied groter dan 5 mm er om heen rood wordt, kan dat wijzen op een infectie. Als u een infectie vermoedt, neem dan contact op met het ziekenhuis.

Nazorg: Voorzorgen voor PEG-J

- Twee weken na het inbrengen van het PEG-J-systeem kan de patiënt zich met gewone zeep en water wassen of douchen, maar zorg ervoor dat de zone altijd schoon en droog blijft na het douchen.
- Baden en zwemmen is mogelijk (nadat de wond initieel volledig genezen is); bevestig de sonde stevig met transparant zelfklevend verband en zorg er altijd voor dat de zone erna schoon en droog is.

WAARSCHUWING: Desinfectiemiddelen zoals **povidonjood** en **octenidine-dihydrochloride/fenoxxyethanol** mogen niet worden gebruikt omdat die de fysische/mechanische eigenschappen van de sonde kunnen aantasten.

Deze aanwijzingen moeten in combinatie met de lokale richtlijnen en praktijk in acht worden genomen.

Lekkage van de maaginhoud

Door speling tussen de PEG-J sonde en de opening is lekkage van maagsappen mogelijk.

Mogelijke oorzaak

De huidplaat zit te los of te strak.

Oplossing

- Het uitwendige fixatieplaatje moet ca. 0,5 cm van de huid zitten.
- De huid rondom de opening schoonmaken en goed drogen.
- Het uitwendige fixatieplaatje op de juiste plaats schuiven en controleren of er nog lekkage is.
- Intacte huid beschermen.

Verstopping van de sonde

Door speling tussen de PEG-J sonde en de opening is lekkage van maagsappen mogelijk.

Mogelijke oorzaken

- Niet regelmatig doorgespoten.
- Met te weinig kraanwater doorgespoten.
- Er zit een knoop of knik in de J-sonde (binnensonde).

Oplossingen

- De J-sonde (binnensonde) doorspoelen met 20 ml lauw kraanwater.
- Indien bovenstaande moeizaam gaat, kan een verpleegkundige de sonde doorspuiten met 30 ml natrium bicarbonaatoplossing 4,2%. Ca. 30 minuten laten weken en proberen door te spuiten met lucht.

Irritatie van de huid rondom de opening

**De oorzaken van de irritatie van de huid lopen uiteen.
De volgende paar slides gaan in op 4 mogelijke oorzaken nl:**

- 1** Lekkage van maagsappen via de opening.
- 2** Overgevoeligheid voor het materiaal
- 3** Ontsteking van de huid
- 4** Ontstaan van wildvlees (overmatig littekenweefsel)

Irritatie van de huid rondom de opening

---

① Lekkage via de opening

- Controleer of het uitwendige fixatieplaatje op de juiste plaats zit.
- Houd de huid goed droog, bijvoorbeeld door een gaasje onder het uitwendige fixatieplaatje te gebruiken.
- Eventueel de huid insmeren met barrièrecrème, bv Cavilon.

Irritatie van de huid rondom de opening

---

2 Overgevoeligheid voor het materiaal (PEG-J)

- Plaats bij overgevoeligheid voor het sondemateriaal een gaasje onder het uitwendige fixatieplaatje.

3 Ontsteking van de huid

- Schoon en droog houden.
- Bij aanhoudende problemen kan de huisarts of een voedingsverpleegkundige advies geven.

4 Ontstaan van wildvlees

- Alleen verwijderen in geval van complicaties.
- In overleg met een arts kan het wild vlees worden aangestipt met zilvernitraat of ingesmeerd met oogzalf.

Beginnen met LECIG bij patiënten met een reeds geplaatst PEG-J-systeem

Bij patiënten bij wie al een PEG-J-systeem geplaatst is, kan de Crono LECIG-pomp worden aangesloten met een tijdelijke aansluitadapter.

Het is echter raadzaam zo snel mogelijk een permanent ENFit-aansluitstuk te gebruiken.

Tijdelijke aansluitadapter

Permanent ENFit-aansluitstuk

Transitieprocedure

- De eenvoudigste manier om de transitie van levodopa/carbidopa intestinale gel naar Lecigon® te maken is: de LCIG-pomp 's avonds stoppen, de sonde zoals gewoonlijk spoelen en vervolgens 's ochtends beginnen LECIG te gebruiken.
- Het is ook mogelijk om de LCIG-pomp en de sonde te spoelen – de patiënt krijgt dan een bolusdosis met de resterende medicatie in de sonde – en vervolgens te wachten gedurende 30 minuten of tot de symptomen van de ziekte van Parkinson beginnen op te treden alvorens de Crono LECIG-pomp aan te sluiten en te starten.

Samenvatting PEG-J

- Ter voorbereiding op behandeling met LECIG dient de neuroloog van de patiënt samen te werken met een gastro-enteroloog die ervaren is in het plaatsen van PEG-J-sondes.
- De gastro-enteroloog dient de patiënt te onderzoeken op complicaties in het maagdarmsstelsel na de procedure waarbij de PEG-J wordt ingebracht en bij langdurig gebruik van de PEG-J en bijbehorende sondes.
- Om de juiste vorming van het fistelkanaal voor de PEG-J te bevorderen en potentiële complicaties te voorkomen, waaronder peritonitis en postoperatieve wondinfecties, moeten de correcte procedures voor nazorg bij een PEG-J worden gevolgd.
- Het is belangrijk dat de stomaplaats na de PEG-J-plaatsing lokaal wordt verzorgd: de stomaplaats dient te worden onderzocht bij elk bezoek en telkens als de patiënt of de verzorger zich er zorgen over maakt.
- Meer informatie over specifieke aanbevelingen voor de PEG-J-procedure en stomazorg vindt u in de materialen over nazorg.

Melden van bijwerkingen

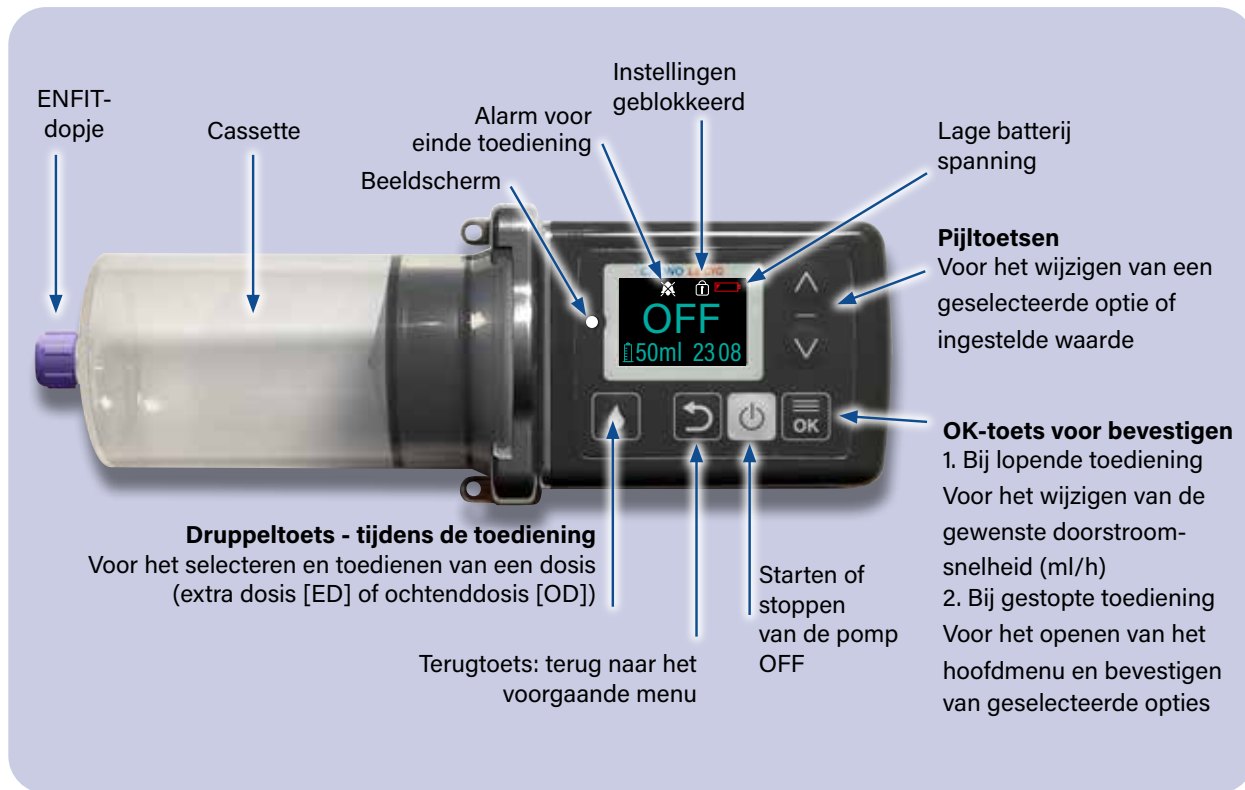
- Het is belangrijk om na toelating van het geneesmiddel vermoedelijke bijwerkingen te melden. Op deze wijze kan de verhouding tussen voordelen en risico's van het geneesmiddel voortdurend worden gevolgd. Beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg wordt verzocht alle vermoedelijke bijwerkingen te melden via het Nederlands Bijwerkingencentrum Lareb; website www.lareb.nl
- Daarnaast kunt u de bijwerking ook melden bij Centrafarm aan de Drug Safety Officer via dso.nl@centrafarm.nl of via +31765081000
- Er is extra materiaal voor de patiënt en/of verzorgers van de patiënt. Zorgverleners wordt verzocht dit materiaal aan de patiënt of zijn/haar verzorgers mee te geven.
- U kunt extra materiaal opvragen bij business unit Neurologie van Centrafarm te bereiken via telefoonnummer +31765081000 of via info@centrafarm.nl
- Het materiaal is online beschikbaar op <https://www.centrafarm.nl/voorlichting>
- Aanvullende informatie betreffende Lecigon is beschikbaar in de Samenvatting van de productkenmerken (SmPC) en bijsluiter op www.geneesmiddeleninformatiebank.nl

Additionele informatie Crono® LECIG pomp

- **Pomp algemeen**
- **Problemen oplossen**

Apparaateigenschappen van de pomp

Pompalarm

Bij een pompalarm verschijnt een foutcode op het scherm en gaat het LED-lampje branden.

CODE: OCCL

Oorzaak: afsluiting van de toedieningslang (de pomp is geblokkeerd).

Storing verhelpen: Controleer of de PEG/J-sonde geknikt is. Spoel zo nodig de sonde door.

CODE: BATT

Oorzaak: lage batterijspanning.

Storing verhelpen: Vervang de batterij zodra het batterij-icoon oplicht tijdens de eerstvolgende keer dat u een nieuwe cassette plaatst.

Neem bij de foutmeldingen ER 2 t/m ER 11 contact op met LecigonSupport.

Belangrijkste functies

Selecteert en start een dosis (extra of ochtend) tijdens de infusie (**DRUPPELTOETS**).

Terug naar vorig menu (**RETURNTOETS**).

Start of stopt de infusie (**AAN/UIT-TOETS**).

Vraagt onderbreking van een extra dosering of ochtenddosering.

Vraagt onderbreking van een intrekking (totaal of gedeeltelijk).

Annuleert de vraag voor vervroegde intrekking.

Tijdens een infusie

(OK-TOETS)

OF

Selecteert de gewenste
doorstroomsnelheid

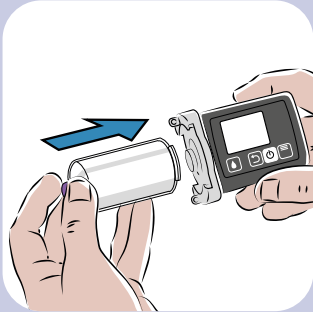
Met stopgezette pomp **(OK-TOETS)**

Brengt u naar het hoofdmenu
Bevestigt de geselecteerde optie
of de parameterset.

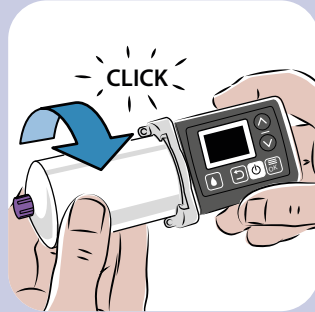
De **PIJLTOETSEN** bladeren door een menu of verandert de geselecteerde parameter (indien bewerkbaar).

Cassette plaatsen

1. Sluit een nieuwe cassette op de pomp aan.

1. Plaats de cassette recht op de pomp.

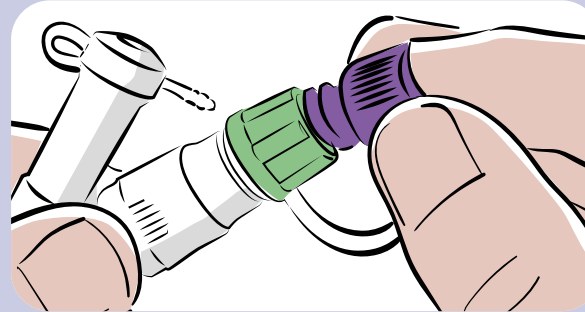

2. Draai de cassette om deze aan de pomp vast te koppelen.

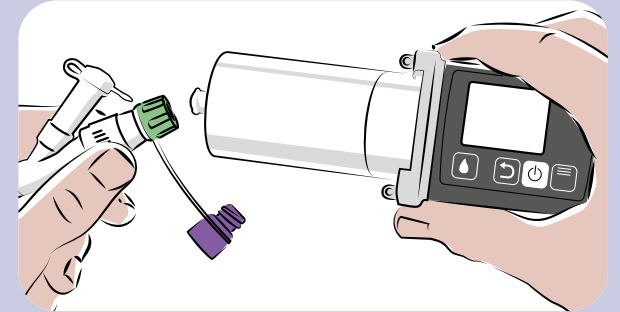

3. Verwijder het plastic afsluitdopje.

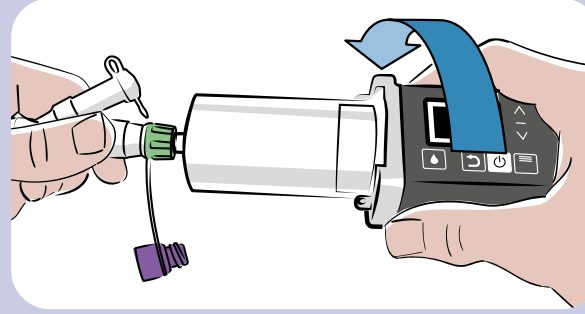
2. Aansluiten van de cassette en de pomp op de PEG-J sonde (zonder extensiesonde).

4. Schroef het paarse dopje van de PEG-J sonde af.

5. Koppel de cassette aan de PEG-J sonde. (groene uiteinde van de Y-connector)

6. Houd daarbij met één hand de Y-connector van de PEG-J sonde vast en draai de cassette en de pomp met de andere hand voorzichtig met de klok mee op de Y-connector van de PEG-J sonde.

BELANGRIJK: Draai alleen de cassette en de pomp (niet de PEG-J sonde en Y-connector)

Behandeling met levodopa/ carbidopa/entacapon intestinale gel (Lecigon®) bij mensen met gevorderde ziekte van Parkinson

---

Korte handleiding met informatie over de pomp
en de verzorging van de PEG-J sonde voor de
patiënt en de verzorgers van de patiënt.

Informatie voor de patiënt en de verzorgers van de patiënt. Let op bij het gebruik van Lecigon
(levodopa/carbidopa/entacapon intestinale gel).

Lees voor een uitgebreide uitleg de handleidingen bij de pomp en de PEG-J sonde en de bijsluiter van Lecigon.

Samenvatting van de handleiding

In deze korte handleiding wordt uitgelegd hoe u de PEG-J sonde moet verzorgen en hoe u problemen rondom de PEG-J sonde kunt oplossen. Hierin staat verder ook uitleg over de pomp en de dagelijkse handelingen met de pomp. Tot slot vindt u in deze handleiding de meest gestelde vragen en antwoorden.

Verzorging van de PEG-J sonde

Direct na de ingreep

De dagelijkse verzorging van de PEG-J sonde is erg belangrijk om de kans op problemen te verminderen. Het is vooral belangrijk om de opening in de buik regelmatig en goed schoon te maken. Hieronder kunt u lezen hoe u het moet doen.

De behandeling met Lecigon kan meestal direct na het plaatsen van de PEG-J sonde worden gestart. De maag, darm & lever-arts kan u hierover meer vertellen. Voor de goede toediening van Lecigon is het belangrijk om vanaf de eerste dag de binnensonde (J-sonde) elke dag 1 maal met lauw kraanwater door te spoelen en de buitensonde (PEG-sonde) 2 maal per week om verstopping van de sondes te voorkomen. Het doorspoelen hoort bij de vaste stappen die u volgt bij het uitschakelen van de pomp voor de nacht (zie hoofdstuk 'De Crono® LECIG-pomp' onder het kopje 'De pomp uitschakelen voor de nacht', stappen 8, 9 en 10). Krijgt u 24 uur per dag Lecigon toegediend, dan is spoelen van de binnensonde niet nodig.

Dagelijkse wondverzorging tijdens de eerste 10 dagen na het plaatsen van de PEG-J sonde

Tijdens de eerste 7 tot 10 dagen na plaatsing van de PEG-J sonde (aantal dagen hangt af van de regels van uw ziekenhuis) moet het wondverband eenmaal per dag worden verwisseld op een hygiënische manier. Dit zijn de stappen die u moet volgen om de PEG-J sonde tijdens de eerste dagen na plaatsing elke dag te verzorgen:

1. Desinfecteer uw handen met water en zeep en trek wegwerphandschoenen aan. Verwijder het verband.
2. Het is belangrijk dat het fixatieplaatje vast blijft zitten en de PEG-J sonde niet wordt gedraaid.
3. Kijk of de huid rood of opgezwollen is, of de wond lekt en of u pus ziet. Vertel het aan de behandelend arts als u één van deze dingen ziet.
4. Maak de opening schoon met een licht vochtig gaasje met warm water en werk daarbij van binnen naar buiten. Zorg ervoor dat de huid om de wond zo droog mogelijk blijft.
5. Breng een nieuw verband aan. Maak de sonde aan het verband vast met tape.

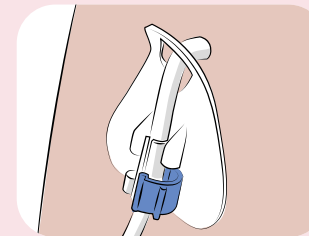
Let op!

Gebruik geen ontsmettingsmiddelen zoals Iso-Betadine®, Braunol (bevat povidonjodium) of Octanosept® (bevat octenidinedihydrochloride fenoxxyethanol). De stoffen in deze middelen zijn niet goed voor de sonde.

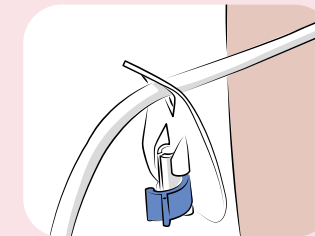
Dagelijkse verzorging van de PEG-J sonde en uw stoma na de eerste 10 dagen

Als uw wond genezen is, moet u de PEG-J sonde en de stoma elke dag op de volgende manier verzorgen:

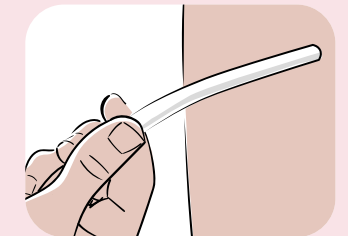
Was eerst uw handen met water en zeep. Volg daarna de stappen in de afbeeldingen hieronder:

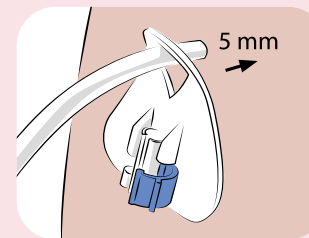
1. Open de clip op het uitwendige fixatieplaatje en maak de PEG-slang los.

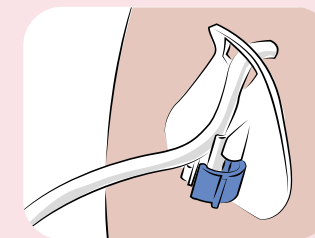
2. Maak het fixatieplaatje los van de stoma. Maak de stoma, het fixatieplaatje en de PEG-slang schoon met water.

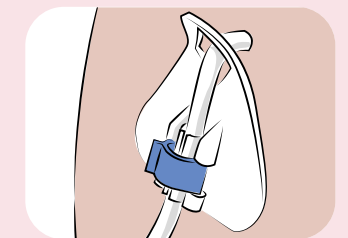
3. Schuif de PEG-slang voorzichtig en loodrecht 4-6 cm de stoma in (hierbij mag u de slang niet draaien) en er weer uit. Maak de slang droog.

4. Plaats het fixatieplaatje onder lichte spanning weer terug. Let er daarbij op dat de afstand tussen de huid en het fixatieplaatje 0,5 tot 1 cm is.

5. Leg de PEG-slang in de groef en sluit de clip om de slang te fixeren.

6. Controleer nogmaals de spanning door voorzichtig aan de slang te trekken.

Let op! De PEG-J sonde mag absoluut niet gedraaid worden, want hierdoor kan de binnensonde van zijn plaats raken en in de maag komen of in de knoop raken.

Problemen oplossen

De meest voorkomende klachten die kunnen ontstaan na plaatsing van de PEG-J sonde zijn buikpijn, ontsteking van de wond na de operatie, verdikte littekens na de operatie, een vervelend gevoel in de buik, klachten die te maken hebben met het inbrengen van de sonde, zoals pijn in de mond of keel, moeite met slikken, inwendige bloeding, overgeven, gezwollen buik en gevoelens van angst. Neem bij vragen altijd contact op met uw behandelend arts.

1. Verstopping van de sonde

Een verstopping van de sonde kan verschillende oorzaken hebben, zoals niet regelmatig doorspoelen, te weinig kraanwater gebruiken bij het doorspuiten of een knik in de binnensonde.

Oplossing:

Spuut de binnensonde door met 20 ml lauw kraanwater. Als dit niet helpt, kunt u contact opnemen met de verpleegkundige van het supportprogramma op telefoonnummer 0800 - 02 00 300.

2. Lekkage via de opening

Een verstopping van de sonde kan verschillende oorzaken hebben, zoals niet regelmatig doorspoelen, te weinig kraanwater gebruiken bij het doorspuiten of een knik in de binnensonde.

Oplossing:

Tussen het fixatieplaatje en de huid moet 0,5 tot 1 cm ruimte zitten. Zorg er daarom voor dat het fixatieplaatje niet te strak of te los zit. Maak de huid rondom de opening schoon. Schuif vervolgens het fixatieplaatje op de goede plaats en controleer of er nog lekkage is. Wanneer de lekkage niet stopt, kunt u contact opnemen met het supportprogramma (telefoonnummer 0800-0200300).

3. Drukplek rondom de opening (rood, pijnlijk, open huid)

Een verstopping van de sonde kan verschillende oorzaken hebben, zoals niet regelmatig doorspoelen, te weinig kraanwater gebruiken bij het doorspuiten of een knik in de binnensonde.

Oplossing:

Het fixatieplaatje kan te strak op de huid zitten. Schuif het fixatieplaatje losser, zodat er een ruimte van 0,5 tot 1 cm ontstaat tussen de huid en het fixatieplaatje. Neem ook direct contact op met uw behandelend arts.

De huid vlak rondom de opening kan rood zijn. Dit is normaal en hoeft niet te betekenen dat er een wondinfectie is. Maar het is wel belangrijk om de roodheid van de huid goed in de gaten te houden en eenmaal per dag te controleren of de roodheid niet erger wordt.

4. Irritatie van de huid rondom de opening

Oplossing:

Als de huid rondom de opening roder, pijnlijker of dikker wordt of als de lekkage erger wordt, neem dan contact op met uw behandelend arts.

5. Licht bloeden van de opening

Oplossing:

Meestal wordt het licht bloeden veroorzaakt door wild vlees (abnormaal littekenweefsel). U kunt het bloeden stoppen door met een gaasje voorzichtig op de opening te drukken. Neem ook contact op met uw behandelend arts.

6. Andere klachten, zoals buikpijn, overgeven, diarree of ontstekingsverschijnselen

Oplossing:

Neem contact op met uw behandelend arts.

De Crono® LECIG-pomp

De levodopa/carbidopa/entacapon intestinale gel wordt afgegeven via een draagbare pomp (de Crono® LECIG-pomp) die vastzit aan de PEG-J sonde. De gel zit in een cassette die aan de pomp zit. De pomp is ongeveer 8,5 cm x 5,5 cm x 4 cm groot. De pomp geeft de hele dag steeds een vaste dosis af, waardoor de hoeveelheid van het medicijn in uw bloed de hele dag hetzelfde blijft. Hierdoor zijn sommige bijwerkingen, waaronder bijwerkingen die invloed hebben op bewegen, mogelijk minder erg dan bij medicijnen die u moet doorslikken.

In dit hoofdstuk leest u welke stappen u elke dag moet uitvoeren om ervoor te zorgen dat de pomp goed werkt. Dit zijn de algemene stappen, maar het kan zijn dat er voor u aangepaste stappen nodig zijn. In dat geval kunt u samen met uw Lecigon-verpleegkundige een aangepast stappenplan maken. Dit aangepaste stappenplan krijgt u dan na de test- en instelperiode mee naar huis.

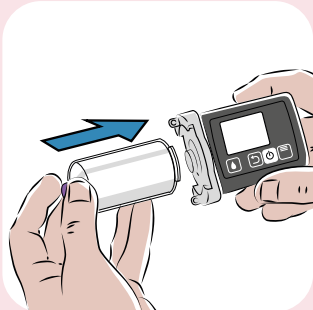

De Crono® LECIG-pomp

De pomp voorbereiden in de ochtend

Voer elke ochtend de stappen hieronder uit:

1. Sluit een nieuwe cassette op de pomp aan (afbeelding 1).

Plaats de cassette recht op de pomp.

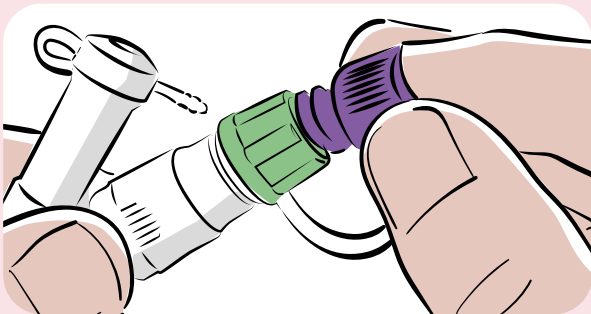

Draai de cassette dan om hem aan de pomp vast te maken.

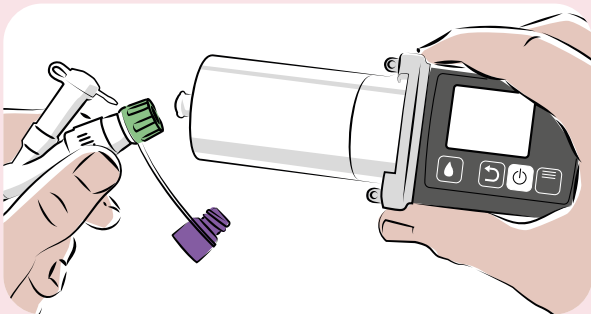

Verwijder het plastic afsluitdopje.

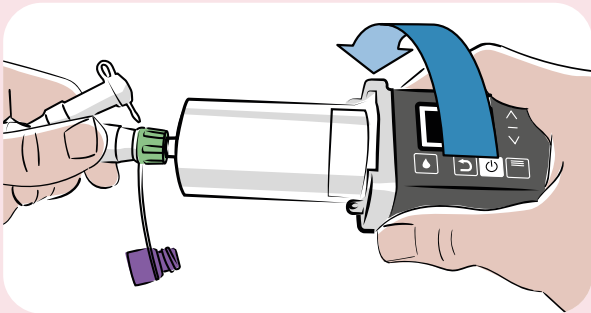
2. Sluit de cassette en de pomp aan op de PEG-J sonde (zonder verlengslang).

Schroef het paarse dopje van de PEG-J sonde af.

Maak de cassette vast aan de PEG-J sonde (groene uiteinde van de Y-connector)

Houd daarbij met één hand de Y-connector van de PEG-J sonde vast en draai de cassette en de pomp met de andere hand voorzichtig met de klok mee op de Y-connector van de PEG-J sonde.

BELANGRIJK: Draai alleen de cassette en de pomp (niet de PEG-J sonde en Y-connector)

Starten van de pomp en afgeven van de ochtenddosis

Voer de stappen hieronder uit om de pomp in de ochtend te starten:

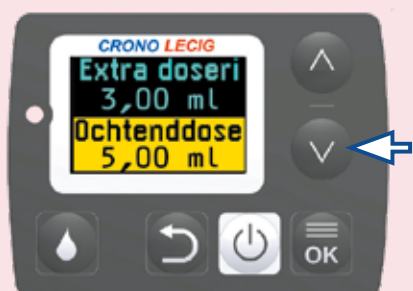
1. Druk op een toets (maakt niet uit welke) om het scherm in te schakelen.

2. Druk op de **AAN/UIT**-toets en houd deze ingedrukt om de pomp op te starten.

3. Druk op de **DRUPPEL**-toets en houd deze ingedrukt.

4. Gebruik de onderste **PIJL**-toets om in het menu "Ochtenddosis" te kiezen. Druk hierna op de **DRUPPEL**-toets en houd hem ingedrukt. De pomp zal nu de ochtenddosis gaan afgeven.

Werking van de pomp tijdens de dag

Zodra de pomp de ochtenddosis helemaal heeft afgegeven, gaat de pomp automatisch over op het afgeven van de continudosis tijdens de rest van de dag. Hieronder leest u hoe u gemakkelijk kunt wisselen tussen de geprogrammeerde doorstroomsnelheden voor continue afgifte (F1, F2, F3):

Dit kan bijvoorbeeld voorkomen wanneer u de pomp 24 uur aan hebt en de nachtdosering lager is dan overdag.

Continudosis (CD)

Zodra de pomp de ochtenddosis volledig heeft toegediend, gaat deze automatisch over op toediening van de continudosis tijdens de rest van de dag.

Wisselen tussen geprogrammeerde doorstroomsnelheden voor de continudosis (**F1, F2, F3**).

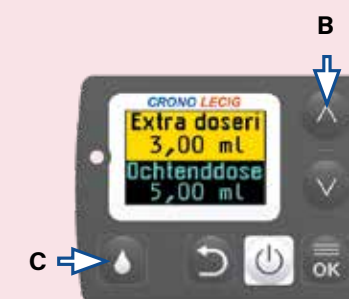
- Druk op een toets om het scherm in te schakelen.
- Wanneer de pomp aan staat, houd dan **'OK'** ingedrukt tot het menu verschijnt.
- Kies de gewenste doorstroomsnelheid (F1-F3) met behulp van de **PIJLTOETSEN** (naar boven/beneden) en druk op **'OK'** om de keuze te bevestigen.

Extra doses (ED)

Voor toediening van een extra dosis.

A. Druk op de **DRUPPEL**-toets en houd hem ingedrukt.

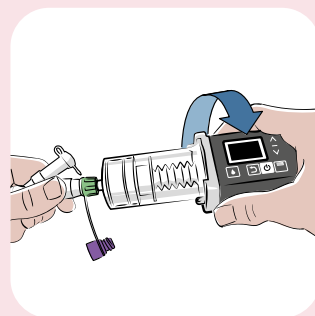
- Gebruik de pijltoetsen (naar boven/beneden) om in het menu **"Extra dosis"** te kiezen.
- Druk op de **DRUPPEL**-toets en houd hem ingedrukt. De pomp geeft nu de extra dosis.

De pomp uitschakelen voor de nacht

Voer de stappen hieronder uit om de pomp uit schakelen voor de nacht:

1. Druk op een toets (maakt niet uit welke) om het scherm in te schakelen. Druk op de **AAN/UIT**-toets en houd hem ingedrukt. Op het scherm verschijnt de melding "STOP".
2. Druk op OK om de pomp te stoppen.

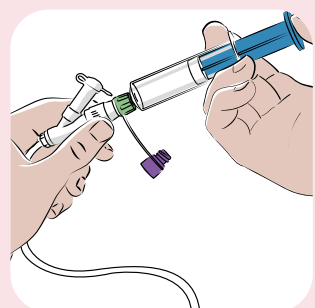
3. Draai de cassette van de PEG-J sonde af en sluit de sonde af met het paarse dopje (zorg ervoor dat de PEG-J sonde niet meedraait).

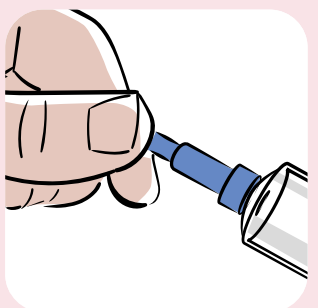
4. Druk op een toets om het scherm in te schakelen. Druk op de **OK** toets en houd hem ingedrukt. Op het scherm verschijnt het hoofdmenu.
5. Druk op de onderste pijltoets om "EINDE" te selecteren. Druk op **OK**.

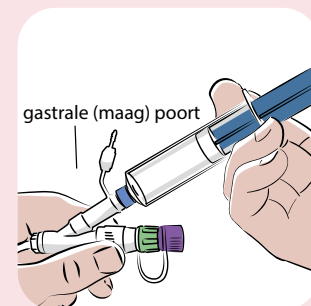
6. Na 10 seconden wordt de stamper ingetrokken. (zie afbeelding) Dit proces duurt ongeveer 6 minuten.
7. In deze 6 minuten voert u de volgende stappen uit:

8. Spuit de binnensonde (medicatie) door met 20 ml water. Daarnaast kunt u de buitensonde (maag) 2x per week doorspuiten met 20 ml water.

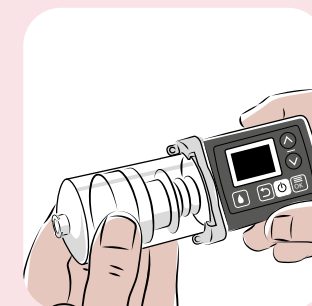
9. Zet nu de adapter voor de gastrale poort (maagtoegang) op de andere spuit (afb 10).

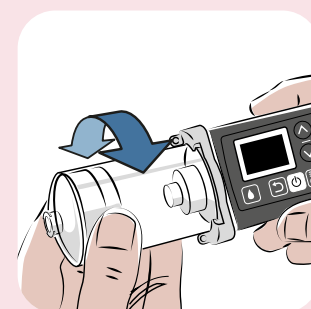
10. Open de gastrale poort van de PEG sonde, plaats de (ENFIT)-spuit en druk de zuiger rustig en niet te snel naar beneden om de PEG sonde door te spoelen. Sluit daarna de Y-connector weer af met het afsluitdopje.

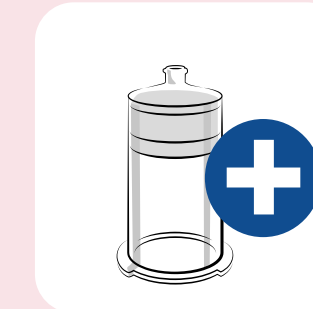
11. Wanneer de stamper volledig is ingetrokken, verschijnt op het scherm **OFF**.

12. **VERWIJDER DE CASSETTE PAS WANNEER DE STAMPER VOLLEDIG INGETROKKEN IS EN OP HET SCHERM 'OFF' TE ZIEN IS.**
13. De pomp schakelt zichzelf automatisch uit.

14. Verwijder nu de cassette door deze los te draaien.

15. Geef oude cassettes mee aan de koerier als de nieuwe cassettes worden geleverd.

Tussendoor stoppen en weer starten van de pomp

Als u de pomp tijdelijk wilt uitzetten, bijvoorbeeld omdat u wilt douchen, voer dan de stappen hieronder uit:

Tijdelijk onderbreken (bijv. voor het douchen) en opnieuw opstarten van de pomp

1. Druk op een toets (maakt niet uit welke) om het scherm in te schakelen. Druk op de **AAN/UIT**-toets en houd deze ingedrukt. Op het scherm verschijnt de melding **"STOP"**.
2. Druk op **OK** om de pomp te stoppen.

3. Op het scherm verschijnt de melding **"STOP"** en de pomp wordt gestopt.

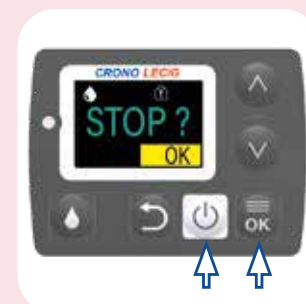

4. Druk op een toets om het scherm in te schakelen. Druk op de **AAN/UIT**-toets en houd deze ingedrukt om de pomp te starten.
5. Op het scherm verschijnt de melding **"ON"**.

6. Het **DRUPPEL**-icoon op het scherm knippert om aan te geven dat de pomp loopt.
7. Het **ZANDLOPER**-icoon geeft de rest van de doorstroomtijd aan.

Einde van de toediening en uitschakelen van de pomp om een nieuwe cassette te plaatsen

1. Druk op een toets (maakt niet uit welke) om het scherm in te schakelen. Druk op de **AAN/UIT**-toets en houd deze ingedrukt. Op het scherm verschijnt de melding **"STOP"**.
2. Druk op **OK** om de pomp te stoppen.

3. Druk op een toets om het scherm in te schakelen. Druk op de **OK**-toets en houd hem ingedrukt. Op het scherm verschijnt het hoofdmenu.
4. Druk op de onderste pijltoets om **"END"** te selecteren. Druk op **OK** om te bevestigen.

5. Na 10 seconden wordt de stamper ingetrokken. Dit proces duurt ongeveer 6 minuten.
6. Volg nu stap 1 en 2 van de werkwijze in de ochtend.
7. Ga nu naar punt 4 en 5 van "Tussentijds stoppen en starten van de pomp" hierboven.

Problemen en oplossingen

---

1. De pomp werkt niet meer

Controleer eerst of de pomp aan staat. Controleer ook of de batterij nog werkt. Als het hier niet aan ligt, neem dan zo snel mogelijk contact op met de 24-uursdienst van het Supportprogramma via telefoonnummer 0800-0200300. Als het probleem niet opgelost kan worden, wordt er zo snel mogelijk een nieuwe pomp geleverd.

2. De pomp geeft een foutmelding

Als de pomp een foutmelding geeft, ziet u een foutcode op het scherm en gaat het LED-lampje branden. Neem bij foutcode ER 2 t/m ER 11 meteen contact op met het Supportprogramma via telefoonnummer 0800-0200300. Hieronder ziet u de andere foutmeldingen die kunnen verschijnen en wat u het beste kunt doen om het probleem op te lossen.

Foutmelding 'OCCL'

De foutmelding 'OCCL' verschijnt bij een afsluiting van de sonde (slang). Controleer daarom of de PEG-J sonde geknikt is. Haal de knik uit de slang en spoel de slang daarna door. Als de foutmelding niet weggaat, neem dan direct contact op met het Supportprogramma via telefoonnummer 0800-0200300.

Foutmelding 'BATT'

De foutmelding 'BATT' verschijnt als de batterij bijna leeg is. Vervang de batterij (dit kan ook tijdens de eerstvolgende keer dat u een nieuwe cassette plaatst).

Reizen

U kunt gewoon met levodopa/carbidopa/entacapon intestinale gel reizen, maar in de eerste drie weken na de test- en instelperiode kunt u beter niet naar het buitenland gaan. In de meeste gevallen kunt u na drie weken gewoon op vakantie. Bespreek dit wel met uw behandelend arts.

Gekoeld bewaren

Levodopa/carbidopa/entacapon intestinale gel is een medicijn dat koel bewaard moet worden bij een temperatuur tussen 2-8 °C. Bespreek met uw apotheker hoe u de cassettes met het medicijn koud kunt houden tijdens uw reis. Neem de cassettes daarom in ieder geval als handbagage mee in een koeltas of koelbox met genoeg koelelementen.

Gaat u met de auto op reis, dan kunt u het best een koelbox meenemen die u kunt aansluiten op een 12V-aansluiting in de auto.

Gaat u met het vliegtuig op reis, spreek dan voordat u vertrekt met de vliegmaatschappij af dat u cassettes met het medicijn meeneemt als handbagage. Doe dit al bij het boeken om ervoor te zorgen dat u geen problemen krijgt.

Neem tot slot ook vóór de reis contact op met het hotel/de accommodatie om er zeker van te zijn dat er daar een koeling is.

Voorraad levodopa/carbidopa/entacapon intestinale gel

Zorg ervoor dat u genoeg cassettes en ander materiaal bij u heeft voor uw hele vakantie en de eerste week nadat u weer thuis bent. De levering van deze voorraad kunt u afspreken met het Supportprogramma via telefoonnummer 0800-0200300.

Het Supportprogramma kan de voorraad cassettes op uw vakantieadres in Nederland laten bezorgen. Voor het buitenland is dit niet mogelijk. Als u naar het buitenland reist, neem dan ook in overleg met uw arts Parkinsonmedicijnen mee die u kunt slikken, voor het geval er iets gebeurt waardoor u uw pomp niet kunt gebruiken. Neem ook extra spuiten, koppelstukjes en draagmaterialen mee.

Vragen en antwoorden

PEG-J sonde

Kan ik onder de douche of in bad met de PEG-J sonde?

7 tot 10 dagen (afhankelijk van het protocol van uw ziekenhuis) na plaatsing van de PEG-J sonde kunt u weer douchen, in bad gaan of zwemmen.

De PEG-J sonde mag gewoon nat worden. U kunt hem ook met water en zeep schoonmaken. Zorg wel dat u na het schoonmaken alle zeepresten goed verwijdt om irritatie van de huid te voorkomen. Als u onder de douche of in bad wilt, moet u de pomp loskoppelen van de PEG-J sonde. De pomp is namelijk niet waterdicht. Het is goed om na te gaan hoe lang het bij u duurt voordat u weer Parkinson-klachten krijgt (zoals stijfheid) als de pomp niet is aangesloten. Zo weet u hoe lang u de tijd heeft om te douchen, baden of zwemmen.

Cassette

Hoe kan ik de cassettes met levodopa/carbidopa/entacapon intestinale gel krijgen?

De cassettes worden bij u thuisbezorgd op een dag en tijd die in overleg met u worden bepaald. De cassettes zijn per 7 stuks verpakt in een doos.

Hoe moet ik de cassettes bewaren?

Bewaar de cassettes in de koelkast (2–8 °C) en gebruik de cassettes niet meer na de uiterste houdbaarheidsdatum. De houdbaarheidsdatum vindt u op het etiket van de doos. Het is belangrijk de cassettes buiten het zicht en bereik van kinderen te houden. Bewaar ongebruikte cassettes in de doos om ze te beschermen tegen licht.

Hoe lang kan een cassette buiten de koelkast bewaard worden?

Een cassette met gel kan maximaal 24 uur nadat hij uit de koelkast is gehaald, worden gebruikt. De cassettes zijn uitsluitend bestemd voor éénmalig gebruik.

De gel in de cassette verandert van kleur. Is dit normaal?

De gel kan een beetje geel of rood worden als de uiterste houdbaarheidsdatum dichterbij komt. Dit heeft geen invloed op de kwaliteit van de levodopa/carbidopa/entacapon intestinale gel.

Meld bijwerkingen bij het Nederlands Bijwerkingencentrum Lareb

Neem contact op met uw arts als u last krijgt van bijwerkingen. Doe dit ook bij bijwerkingen die niet in de bijsluiter staan. U kunt bijwerkingen melden via het Nederlands Bijwerkingencentrum Lareb, website: www.lareb.nl. Door bijwerkingen te melden helpt u ons aan meer informatie over de veiligheid van dit medicijn.

Meer informatie

Deze informatie is ook terug te vinden op www.centrafarm.nl/ voorlichting. Lees de bijsluiter voor meer informatie over uw medicijn op www.geneesmiddeleninformatiebank.nl. Ga met vragen over uw medicijn naar uw arts of apotheker.

Deze informatie is goedgekeurd door het Nederlandse College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (www.cbg-meb.nl).

Deze brochure is gemaakt door:

Centrafarm B.V.

Van de Reijtsstraat 31-E
4814 NE Breda